

ΑΓΓ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Δ.^ρ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΛΟΜΒΑΡΔΟΥ
ΕΝ ΤΗ ΙΟΝΙΩ ΒΟΥΛΗ

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 20 Μαρτίου 1862

Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ὑπὸ τῆς Βουλῆς παραδεχθείσης Ἀπαντήσεως

ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΟΓΟΝ ΤΟΥ ΑΡΜΟΣΤΟΥ

Καὶ πρὸς ἀνασκευὴν

τῆς κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν ἀγορεύσεως

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Ἰποστηρίζαντος

Τὰ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἀπορρίφθεντα ἄλλα δύο σχέδια Ἀπαντήσεως.

(Ἐκ τῶν ἀριθ. 208 209 τῆς ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ).

ΟΙ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΑΙ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΤΟΙΣ

ΑΔΕΛΦΟΙΣ ΕΠΤΑΝΗΣΙΟΙΣ.

ΚΕΡΚΥΡΑ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΡΜΗΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ.

1862.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

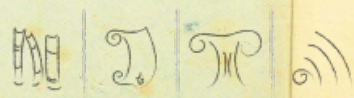
ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ
 ΤΟΥ
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΛΟΜΒΑΡΔΟΥ
 ΕΝ ΤΗ ΙΟΝΙΩ ΒΟΥΛΗ

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 20 Μαρτίου 1862

ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΟΓΟΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
 ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

ΚΕΚΥΡΑ
 ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΡΜΗΣ
 ΑΝΤΙΠΟΛΕΩΣ ΚΕΚΥΡΑ

ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

ΤΟΥ

Α. ^{ΕΡ} ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΛΟΜΒΑΡΔΟΥ

ΕΝ ΤΗ ΙΟΝΙΩ ΒΟΥΛΗ

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 20 Μαρτίου 1862.

Εἶμαι ἀπνηδισμένος φυσικῶς, ὡς ἐκ τῆς προχωρημένης ὄρας· εἶμαι ἐπίσης ἀπνηδισμένος ἠθικῶς, διότι λαμβάνω τὸν λόγον ἵνα τὸν ἀντιτάξω εἰς τὸν λόγον τοῦ Ἡλία Ζερβου. Ἄλλ' ἀφοῦ ἀδύνατον νὰ φθάσωμεν εἰς δμόφωνον συμπέρασμα, ἀνάγκη νὰ ἐκφράσῃ καθεὶς εὐσχημόνως, ἀλλ' ἐλευθέρως, τὴν γνώμην του, καθότι ἐκ τῆς ἐλευθέρως μόνον συζητήσεως δύναται νὰ προκύψῃ ἡ ἀλήθεια καὶ ἐπομένως ἡ δημοφιλία.

Ἐπέκρινεν ὁ Πρόεδρος τὴν προταθεῖσαν συνολικὴν τροπολογίαν ἐν τῷ συνόλω αὐτῆς, ἀλλ' ἀφρημένως καὶ θεωρητικῶς, οὐχὶ δὲ πρακτικῶς· οὐδὲν ἦσσαν θελω τὸν ἀκολουθήσει κατὰ βῆμα. Ἡ συνολικὴ τροπολογία ἐμπεριέχει, κατὰ τὸν Κ. Πρόεδρον καὶ κατὰ τὸν Κ. Λάσκαριν, δύο μόνον μέρη, κατεκρίθη δὲ ὡς μὴ ἐμπεριέχουσα τὸ τρίτον, τὸ ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τοὺς προαγγρεύσαντας ἐμπεριεχόμενον, τοὔτεστι τὸ περὶ διεξαγωγῆς τῶν ἰδίων καθηκόντων τῶν διαφόρων ἀρχῶν τοῦ Κράτους.

Παρατηρῶ ὅτι καίτοι πολὺς κρότος περὶ τοῦ τρίτου τούτου μέρους τοῦ σχεδίου τῆς ἐπιτροπῆς ἐγένετο, οὐδ' ἔμοι τὸ ἀπήντησα, ὅσον καὶ ἂν ἐξέτασα τὸ σχεδίον ἐκεῖνο, καὶ ἀπαντῶ ὅτι ἡ παρ' ἐμοῦ ὑποστηριζομένη συνολικὴ τροπολογία δὲν ἐμπεριέχει οὔτε πρῶτον οὔτε δευτέρον μέρος, ἀλλ' εἶναι ὅλη ἐν, καὶ ἐπὶ τῆς πρώτης μέχρη τῆς τελευταίας λέξεως αὐτῆς δὲν ἐπιλαμβάνεται εἰμὴ μόνον περὶ τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

Οὐδὲν ἦσσαν ἀφ' οὗ ὁ κύρ. Πρόεδρος εὐηρεστήθη νὰ θεωρήσῃ τὴν συνολικὴν τροπολογίαν, συγκειμένην ἀπὸ δύο μέρη, θέλω νὰ τὸν παρακολουθήσω καὶ εἰς τὴν διαίρεσιν ταύτην.

Δύο εὔρεν ἐλλείψεις ὁ κύρ. Πρόεδρος εἰς τὸ, κατ' αὐτὸν, πρῶτον μέρος.

α. Τὸ περὶ δικαστικῆς ἀρχῆς.

β. Τὸ περὶ σχηματισμοῦ τῆς νέας Κυβερνήσεως.

Ἀφίνω κατὰ μέρος τὰ γενικὰ καὶ ἀόριστα περὶ ἀξιοπρεπείας, ὑβρεων, ἀπειλῶν, προσβολῶν· εἰς αὐτὰ θέλω ἐπανέλθει ἀκολούθως. Εἰς τὸ πραγματικὸν περιοριζόμενος λέγω, ὅτι ἀφοῦ ὁ κύρ. Πρόεδρος ἄλλας παραλείψει δὲν εὔρε, δὲν ὑπάρχουσι ἄλλαι. Πόσα; ὅμως ἡδυνάμην νὰ ἐνδείξω τόσον εἰς τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς, καθὼς καὶ εἰς τὴν παρὰ τοῦ Προέδρου σήμερον ὑποστηριζομένην παραγραφικὴν τροπολογίαν! Οὐδὲν ἐκεῖ ἀναφέρεται οὔτε περὶ ἐλευθερίας τοῦ λόγου καὶ τοῦ τύπου, οὐδὲν περὶ παραβιάσεως τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας.

(Ὁ ἀντιπρόεδρος κύρ. Μομφερράτος διακόπτων τὸν ἀγορεύοντα λέγει, «ἀλλὰ ὀμιλοῦμεν περὶ παραβιάσεως δικαιωμάτων», καὶ ἐμπεριλαμβάνονται ὅλα εἰς αὐτό).

Ὁ κύρ. Δομβάρδος ἀκολουθῶν λέγει· ἀφοῦ νομίζετε, ὅτι εἰς τὴν γενικὴν ταύτην ἔκφρασιν διαλαμβάνονται ὅλα, ἀφίνω τὸ σχέδιον, καὶ ἐπανέρχομαι εἰς τὴν προσβαλλομένην συνολικὴν τροπολογίαν.

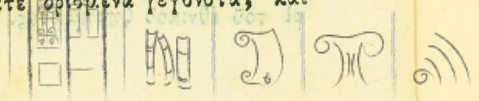
Τί ἐπαραξενεύθητε ἐάν ἐγὼ, ταπεινὸς ἱατρός, δὲν ἐποίησα μνεῖαν περὶ δικαστηρίων εἰς τὴν καθυποβληθεῖσαν τροπολογίαν; Δὲν γνωρίζω, διότι δὲν συχνάζω τὰ δικαστήριά μας, γνωρίζω ὅμως ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Βουλῇ διακεκριμένοι Δικηγόροι· καὶ ἂν νομίζετε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκφρασθῶμεν κατὰ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, προτείνετε σχετικὸν παράγραφον, καὶ θέλομεν τὸν ὑποστηρίξει. Ἀλλὰ σὰς λέγω, ὅτι ὀφείλετε νὰ ἀναφέρετε ὀρισμένα γεγονότα, καὶ

οὐχὶ δι' ἀορίστων καὶ γενικῶν ἐκφράσεων νὰ προσβάλητε ἐλόκληρον σῶμα, τὸ ἔποισον, μὰ τὸ ναί, ἐμπεριέχει καὶ τιμίους, πρὸς τοὺς ὁποίους ὀφείλομεν σεβασμὸν. Ἰμεῖς οἵτινες ὀμιλεῖτε περὶ εὐσχημοσύνης καὶ ἀξιοπρεπείας ὕφους, δὲν νομίζετε ὅτι λίαν ἀναξιοπρεπεῖς διὰ τὴν Βουλὴν θὰ ἦτο νὰ ἐκφέρῃ τοιαύτην κατὰ τοῦ δικαστικοῦ συλλόγου συνολικὴν κατηγορίαν, ἄνευ γεγονότων; Καὶ γνωρίζετε πῶς ἀποκαλεῖται ἡ ἀόριτος κατηγορία;

Ἰνα ὅμως πᾶσα παρενόησις ἐκλείψῃ, ἐπαναλαμβάνω, ὅ,τι καὶ κατὰ τὴν 41.ην Βουλὴν ἐν ὁμοίᾳ περιπτώσει εἶπα· Ἰμεῖς οἱ γνωσκόμαστε τοὺς Δικαστὰς κατὰ τῶν ὁποίων παραπενοεῖσθε, ὠνομάσατέ τους φανερά. Ἄν δέ τις παρρησίαν ἢ τόλμην πρὸς τοῦτο δὲν ἔχη, ἅς μᾶς διακοινώσῃ τὰ ἐπικριτέα ἄτομα καὶ τὰς πράξεις αὐτῶν, καὶ ἐγὼ ὑπόσχομαι νὰ τὰ ἀναφέρω εἰς τὴν Βουλὴν, χωρὶς νὰ εἶπω ποῖος μοι τὰ διεκοινώσεν· ἀλλ' ἀποκρούω ὅλαις δυνάμεσι τὰς ἀορίστους καὶ ἀφρημένους κατηγορίας, ὅταν μάλιστα πρόκειται περὶ δικαστῶν.

Μεταβαίνω εἰς τὸ περὶ Κυβερνήσεως, κατὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ὁποίας ὁ Κυρ. Πρόεδρος ὑποστηρίζει ὅτι πρέπει νὰ ἐκφρασθῶμεν. Περὶ ποίας Κυβερνήσεως;—Ὡς ἄρθως εἶπεν ὁ Κυρ. Παδοβᾶς Κυβέρνησις ἐν Ἐπτανήσῳ δὲν ὑπάρχει, εἰμὲ ὁ Ἄρμοςῆς. Ἐννοεῖτε τὴν Γερουσίαν; Ἀλλὰ δύναται ἡ Βουλὴ νὰ καταβιβάσῃ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥς νὰ ῥίψῃ τὴν προσοχὴν τῆς εἰς τὰ παθητικὰ ταῦτα ὄργανα, τὰ μὴ ἀποτελοῦντα εἰμὲ Γραμματεῖαν δευτερευούσης τάξεως τοῦ Ἄρμοστοῦ;

Ἐννοεῖτε τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας; Ἄλλ' ἀξίζει αὐτὸς περισσότερον νὰ ἐφελεύσῃ τὴν προσοχὴν μας; Δὲν ἔχω συμπαιθείας ἢ ἀντιπαθείας, ἀλλ' ἵνα μὴ παρεξηγηθῶσιν οἱ στοχασμοί μου λέγω.—Ὁ προσκληθεὶς ἵνα τὴν Γερουσίαν προεδρεύσῃ εἶναι τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο ὄργανον, τὸ ὅποισον ἐχειροκρότησαν οἱ μεταδύθυμισται, ὡς σωτῆρα τῆς Ἐπτανήσου,

ὅταν κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 40.ης Βουλῆς, διὰ τῆς γνωστῆς δεκακαλπίας καὶ τῶν ἄλλων γνωστῶν αἰσχυρῶν παρανομιῶν κατόρθωσε νὰ ἀποκλείσῃ ἀπὸ τὸν περίβολον τοῦτον, Σὲ, ὦ Ζερβὲ, Σὰς ὦ Μομφεβράτε καὶ Λιβαδᾶ καὶ τοὺς ἄλλους φίλους, διὰ νὰ στείλῃ ὄργανα καὶ υπερασπιστὰς τῆς μεταρρυθμίσεως. — Εἶναι τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο ὄργανον τὸ ὁποῖον διὰ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν μετεχειρίσθη τσαύτας παρανομίας, ὅπως στερήσῃ τῆς ἐξασκήσεως παντὸς πολιτικοῦ δικαιώματος τὴν Κεφαλληνίαν. — Εἶναι, διὰ νὰ μὴ πολυλογώμεν, τὸ ὄργανον ἐκεῖνο, ὅπερ ἐδείχθη ἔν ἀπὸ τὰ δραστηριώτερα ἀλλὰ ταυτοχρόνως παθητικώτερα ὄργανα τῆς Προστασίας. — Τὸ ὄργανον τοῦτο προσκαλεῖται σήμερον ὡς Πρόεδρος τῆς Γερουσίας ἄρα διὰ τοῦτο ἐγὼ ὁ ριζοσπάστης θὰ ἐκφράσω θαυμασμόν; ἄρα διὰ τοῦτο πρέπει νὰ εἶπω, ὅτι ἂν ἄλλος εἰς τὴν Προεδρείαν τῆς Γερουσίας ἐπροσκαλεῖτο, βελτίωσις ἤθελεν ἐπέλθει; Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ δεικνύων μάλιστα πρὸς τοὺς ὑποστηρικτὰς τῆς ιδέας τῆς βελτιώσεως ποῖος εἰς τὴν Προεδρείαν τῆς Γερουσίας ἐκλήθη, τοῖς λέγω, ἰδέτε μὲ ποῖα ὄργανα ἐπίεζτε νὰ ἐξασφαλίστε δικαιώματα, καὶ νὰ ἐπιτύχετε βελτιώσεις! Καὶ τίς δὲν γινώσκει ὅτι Πρόεδροι τῆς Γερουσίας δὲν γίνονται εἰμὴ τὰ τυφλά ὄργανα τοῦ ξένου; Ποῖος ἀνεξάρτητος πολίτης θέλει ἀναδεχθῆ τὴν θέσιν ἐκείνην; Δὲν θέλει καταβιβασθῆ ἡ Βουλὴ ἐὰν δείξῃ εἰς ἐπίσημον ἔγγραφόν της, ὅτι στρέφει τὴν προσοχὴν της ἐπὶ τοιούτων ὀργάνων;

Ἦκουσα νὰ προφερθῶσι τὰ ὀνόματα τοῦ Ἀριστείδου, τοῦ Φωκίωτος καὶ ἄλλων. Ἀλλὰ ἡ ἀνάμιξις τῶν ὀνομάτων τούτων μετὰ τῆς Προεδρείας τῆς Ἰονίου Γερουσίας εἶναι καθαρὰ βλασφημία.

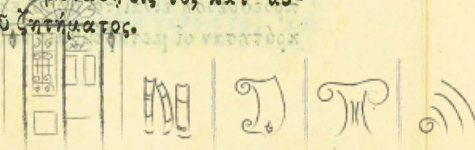
Μετὰ τὰς παρατηρήσεις περὶ σχηματισμοῦ τῆς νέας Κυβερνήσεως, ὁ Πρόεδρος ὑπερεπήδησεν ὅλα τὰ ἄλλα μέρη τῆς συνολικῆς τροπολογίας διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ, κατ' αὐτὸν, δεύτερον μέρος περὶ ἐθνικοῦ ζητήματος.

Ὡς πρὸς τοῦτο ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι αἱ συνολικαὶ τροπολογίαι δὲν διαφέρουσι τοῦ σχεδίου τῆς Ἐπιτροπῆς, εἰμὴ μόνον κατὰ τὴν μεταθεσιν τῶν λέξεων. Ἐπρόσθεσε δὲ ὅτι, ὡς πρὸς τὸ ἄμεσον τῆς ἐκτελέσεως ἀμφότερα συμφωνοῦσι. Τοῦτο πολὺ μὲ εὐχαρίστησε, καθότι φαίνεται ὅτι πρόκειται νὰ παύσῃ ἡ ἄχρη τοῦ νῦν φαινομενικῆ διαφωνία μεταξὺ δύο ριζοσπαστῶν τῆς ἐνάτης ἀφ' ἐνός, καὶ ἐκείνων τῆς δεκάτης, ἐνδεκάτης καὶ δωδεκάτης ἀφ' ἑτέρου.

Καὶ τῷ ὄντι ὡς πρὸς τὸ ἄμεσον τῆς ἐκτελέσεως οὐδεμία διαφωνία δύναται μεταξὺ ριζοσπαστῶν νὰ ὑπάρξῃ, ὡς ὑποστηρίζαντων ἀπὸ τῆς Θ'. Βουλῆς μέχρι τοῦδε, ὅτι τὸ Ἐθνικὸν ζήτημα πρέπει νὰ φέρεται πάντοτε ἐμπρὸς καὶ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἀναβάλεται οὔτε ἡμέραν, οὔτε ὥραν, οὔτε στιγμήν.

Ἀλλ' ὁ Πρόεδρος ἐπρόσθεσεν ὅτι ἡ διαφορὰ συνίσταται εἰς τὴν δικονομίαν. Ὡς πρὸς τοῦτο δὲν ἐξεφράσθη καθαρὰ, ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὸν ἐνόησα.

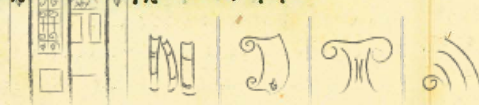
Ὁ Πρόεδρος θέλει νὰ μᾶς ἀποπέσῃ, ἀπὸ τοῦ νὰ φέρωμεν τὸ ζήτημα ἐνώπιον τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, φοβούμενος τὴν ἀποτυχίαν του. Τοιούτους φόβους δὲν ἔχω· τοὺς συνέλαβα μόνον ὅταν εἶδα, ὅτι ὁ Κ. Γλάδστων, ἐνώ μᾶς ἀπεκάλεσε τρελοῦς, διότι ζητοῦμεν τὴν Ἐνωσιν, ἐνώ μᾶς εἶπε ῥητῶς ὅτι ἡ ἐντολή του τὸν ἐμπόδιζε νὰ εἰσέλθῃ εἰς οἰκονομικὰ συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου, ὀλίγον ἀργότερα μᾶς προσέτρπε νὰ φέρωμεν ἐμπρὸς εἰς τὴν Βουλὴν τὸ ζήτημα τῆς Ἐνώσεως καὶ νὰ τὸ στείλωμεν εἰς τὴν Βασιλισσάν τῆς Ἀγγλίας. Τότε ἀληθῶς ἐφοβήθην, ὅτι ἡ Βασιλισσα τῆς Ἀγγλίας ἤθελε μᾶς ἀπαντήσῃ, ὅτι συγκοινωνήσασα μετὰ τῶν συμμάχων της μᾶς λέγει, ὅτι εἶναι ἀπραγματοποίητος ἡ Ἐνωσις. Ἀλλ' ἀφοῦ εἶδα ὅτι ἡ Βασιλισσα τῆς Ἀγγλίας μόνον ἐξ ὀνόματός της μᾶς ἀμίλησε, προσθέτους ὅτι οὔτε θέλει διακοινώσῃ αὐτὴ τὸ ζήτημα μᾶς, οὔτε θέλει ἐπιτρέψῃ ἡμᾶς νὰ τὸ διακοινώσωμεν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις ἀφοῦ πέρισυν εἶδα τὸν Ἐπιτροπὸν τῆς Ἀγγλίας, γρά-

φοντα πρὸς τὸν Ἀρμοστήν ν' ἀφίση ἐλευθέραν τὴν Βουλὴν τῆς Ἑπτανήσου νὰ πράξῃ ὅ,τι θέλει, ἀλλὰ μόλις ἰδεῖ πρότασιν ἀποτάξεις πρὸς τὰς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις, τότε ἀμέσως νὰ ἀναβάλῃ τὴν Βουλὴν, ἔλαβι, ὅσον τὸ καθ' ἑμὲ, τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι ἡ Ἀγγλία γνωρίζει, ὅτι, ἂν κατορθώσωμεν νὰ καθυποβάλλωμεν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις τὸ ζήτημά μας, ἡ πλειοψηφία αὐτῶν θέλει εἶσθαι ὑπὲρ ἡμῶν. Καὶ μὰ τὸ ναί, εἰς τὸ Δοιθίνον γνωρίζουσι πολὺ καλλίτερα ἀπὸ ἡμᾶς τὰς διαθέσεις τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων' ἀλλὰ καὶ ἂν τυχὸν ὑποθέσωμεν ὅτι, αἱ Δυνάμεις καθ' ἡμῶν ἀποφανθῶσι, ποῖα ἡ χειροτερεύσεις τῆς θέσεώς μας; Τὸ ζήτημα ἐν δικαίῳ μένει ὡς εἶναι καὶ σήμερον. Ἀλλὰ λέγει ὁ Πρόεδρος «θὰ ἀφαιρέσετε τότε καὶ τὴν τελευταίαν ἀκτίνα ἐλπίδος, ἥτις μένει εἰς τὸν λαὸν τοῦτον. Καὶ τὰ πράγματα θὰ σὰς ἀναγκάσουν νὰ παλινωθήσετε. Κάλλιον λοιπὸν, εἶπεν, ἡμεῖς αὐτοὶ ἀφ' ἑαυτῶν νὰ ἀκολουθήσωμεν ἀπὸ τοῦδε τὸν δρόμον τοῦτον.»—Λέγω ὁμοίως ἐγὼ, ἐὰν ἡ ἐλπίς τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ Ἑπτανήσιος λαὸς εἶναι ψευδής, κέρδος θέλει εἶσθαι νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν ἀπάτην του. Ὅσον τὸ καθ' ἑμὲ δὲν νομίζω πατριωτικὸν νὰ ἐνεργῶ, ὅπως ὁ λαὸς διακηρηθῇ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον εἰς τὴν ἀπάτην. Ἄν δὲ αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις μᾶς εἴπωσιν, ὅτι ἡ δύναμις τοῦ ἰσχυρωτέρου μᾶς καταδικάζει νὰ μένωμεν ὑπὸ ξενοκρατίαν, ὁ λαὸς οὗτος θέλει λάβει τὰ μέτρα του, θέλει ζητήσῃ ἀλλαχού πατρίδα νὰ ὑπηρετήσῃ, καὶ ἀφίγων ἐρημωμένας τὰς νήσους ταύτας θέλει εἶπει πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς Εὐρώπης, ἰδοὺ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν σου. Ἄν δὲ πρόκειται σήμερον νὰ παλινωθῶμεν, τότε πρὸς τί τόσοι κόποι, θυσίαι καὶ μαρτύρια; Διατί δὲν παλινωδούσκαμεν κατὰ τὰ 1850; Ὅσον τὸ καθ' ἡμᾶς οὐδέποτε θέλομεν πειραθῆ νὰ καταστρέψωμεν τὰ τελεσμένα' ἀλλ' εἰς συνέχειαν, ἐκείνων θέλομεν συμβουλευσῆ νέα βήματα, πεποιθότες ὅτι οἰαδήποτε ὄθρησις τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος, καίτοι τυχὸν ἀποπεγχνάουσα, φέρει

πάντοτε τοὺς καρπούς της. Ἀλλὰ μὴ ταράττεσθε ὡς ἐλ τῆς ἐγχαραχθείσης καὶ χαραττομένης δικονομίας τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος. Ὁ Πρόεδρος δὲν βλέπει κινδύνους, ἢ ἀπόδειξις εἶναι πρόδηλος. Ἄν κινδύνους ἔβλεπεν, ἤθελε τοὺς φανερώσει, τοῦλάχιστον εἰς τοὺς συναδέλφους του ἐκείνους, οἵτινες ἀπὸ δεκαετίας προσπαθοῦν νὰ τηρήσουν ἐδῶ μέσα τὴν σημαίαν ἐκείνην, ἢ οἱ ῥίζοσπάσται τῆς Θ'. Βουλῆς ἀνύψωσαν.

Διὰ τοῦ ψηφισθησομένου προγράμματος τῆς Βουλῆς, εἶπεν ὁ Πρόεδρος, πρόκειται νὰ παγιωθῇ ἡ σαλευσμένη κοινὴ γνώμη. Ἀλλ' ἡ κοινὴ γνώμη τὴν στιγμὴν ταύτην δὲν σαλεύεται δι' ἄλλο, εἰμὴ διότι δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ ποῖα τὰ αἷτια, τὰ διαχωρίζοντα σὰς, Ζερβὲ καὶ Μομφεβράτε, ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ἐν τῇ Βουλῇ ῥίζοσπάστας. Καὶ ἐνῶ ὁ εἰς ἐντεῦθεν ἐρωτᾷ, εἶναι λοιπὸν προδόται οἱ ῥίζοσπάσται τῆς 10, 11 καὶ 12.ης; ὁ ἄλλος ἀντερωτᾷ ἐκείθεν, εἶναι λοιπὸν προδόται ἐκείνοι τῆς ἐνάτης; εἶναι διαφωνία; ἀλλὰ ποῖα; Καὶ ἐδῶ, ἄς εἴπωμεν δημοσίως καὶ καθαρὰ ὅ,τι ἰδιαιτέρως ἐπανελημμένως σὰς εἴπομεν. Ἦλθατε, Ζερβὲ καὶ Μομφεβράτε, ἐν τῇ ἐνάτῃ Βουλῇ μετὰ τῶν λοιπῶν πολιτικῶν φίλων ἵνα ἀνυψώσητε ἐντὸς τοῦ περιβόλου τούτου τὴν σημαίαν τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως. Ἡ τυραννία δὲν σὰς ἄφησεν εἰμὴ δι' ὀλίγον νὰ ἐνεργήσητε' ἐφάνητε στιγμιαίως καὶ ἐκλείψατε, ἵνα ἐπὶ τῶν ξηροσκοπέλων τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου ἀπολαύσητε. Ἄλλοι ὅμως ἐντὸς τοῦ περιβόλου τούτου ἐπαιροσιάσθησαν, ἵνα τηρήσωσιν ὑψομένην τὴν σημαίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν σεῖς ἐδῶ μέσα ἐνεπηξάτε, καὶ τὴν ὁποίαν ἡ τυραννία καὶ τὰ ὄργανά της ἐπροσπάθησαν διὰ παντὸς μέσου νὰ συντρίψωσιν, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐπέτυχον. Εὐχαριστῶ τὸν ἀντιπρόσωπον Λευκάδος, Κ. Σέρβον, δι' ὅσα εἰς προηγούμενῃ συνεδρίῳσιν ὑπὲρ τῆς Ζακύνθου καὶ τῆς ἐνεργείας τῶν Ζακυνθίων ἐξέφρασε, καὶ χαίρω βλέπων, ὅτι ἡ ἰδέα προσλαμβάνει φανερὰ ἰσχυρὸν ὑποσηρικτὴν καὶ τὸν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

δξύνοα και εϋγλωττον Κ Σέρβον. Ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τούτου δὲν ἐπροσπαθήσαμεν νὰ κάμωμεν ἄλλο, ὢ ῥίζοσπάσται τῆς ἐνάτης, εἰμὴ νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸ ἔργον σας. Δικονομίαν δὲν μᾶς ἀφήσατε. Ἐγένοντο λάθη; — Ὁμιλήσατε, και εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ τὰ ἐπανορθώσωμεν. — Ἐγένοντο παραλείψεις; — Ἐκφρασήτε, και θέλωμεν τὰς ἀναπληρώσεις· ἀλλ' οὔτε τὸ ἓν, οὔτε τὸ ἄλλο ὑπάρχει, ἢ τοῦλάχιστον δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ ἴδωμεν, ἔως οὐ δὲν ἐκφράζεσθε. Πᾶσα πρᾶχῶρησις πρὸς σᾶς ἀπὸ ἡμᾶς θέλει γίνεαι ἀσμένως· ἀλλὰ πρὸς σᾶς τοὺς ῥίζοσπάστας μόνον, και οὐχὶ πρὸς ἄλλον. Ὁμόνοιαν και σύμπνοιαν ἀκούω πανταχόθεν νὰ ἐπικυαλαμβάνεται. Ὁμόνοια και σύμπνοια, λέγω και ἐγὼ, θέλει ἐπέλθει μεταξὺ τῶν ὁμοειδῶν στοιχείων και ἰδεῶν.

Ἡ διχόνοια μεταξὺ τῶν εἶναι ἀφύσικος, και ἂν τυχὸν ἐμφιλωχρήση, δὲν δύναται νὰ διατηρηθῆ. Οὐδέποτε ὁμοῦς ὁμόνοια μεταξὺ ἀντιθέτων και πολεμουμένων στοιχείων και ἰδεῶν· διότι ἂν ὁμόνοια μεταξὺ τῶν ἐπέλθῃ, δὲν δύναται ἐπὶ πολὺ νὰ διατηρηθῆ, διότι μάχεται πρὸς τὴν φύσιν αὐτῶν.

Οὐδέποτε ὁμόνοια μεταξὺ τῶν στοιχείων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα, ὢ ῥίζοσπάσται τῆς ἐνάτης, ὅταν τὸ κήρυμά σας ἤρχισατε, σᾶς ἐπερίπαιζαν, και σᾶς ἐπρόσπεραν τὰ κερδοζῶφλοια, διὰ νὰ ἐπιβιασθῆτε εἰς αὐτὰ και νὰ πολεμήσητε τοὺς στόλους τῆς Ἀγγλίας, — τὰ ὁποῖα, ὅταν εἰς τοὺς ξηροσκοπέλους ἐστενάξετε, σᾶς ἐχλεύαζαν και σᾶς ἐπρόσβαλαν — και τὰ ὁποῖα σήμερον σᾶς χειροκροτοῦσι και στριμώνονται σιμά σας, μεταξὺ ἡμῶν και ἡμῶν, ὀρθῶς σκεπτόμενα, ὅτι εἴτε ἡμᾶς εἴτε σᾶς ῥίψωσιν, αὐτὰ πάντοτε θὰ κερδίσωσιν.

Οὐδένα κίνδυνον, ἐπαναλαμβάνω, βλέπει ὁ Ζερβὸς, διότι πρὸς τοὺς ἄλλοις, ἢ διαχαρᾶτομένη δικονομία εἶναι αὐτὴ ἐκείνη τὴν ὁποῖαν τὸ ψήφισμα τῆς Θ'. Βουλῆς διεχάραξε.

Και δὲν ἐννοῶ τί ἐννοοῦσεν ὁ Κ. Μομφερράτος, ὅταν εἶπε πρὸ ὀλίγου, ὅτι ἔπρεπε πᾶσα Βουλὴ νὰ ἀνανεῶνῃ τὸ ψήφισμα

τῆς Θ'. και νὰ μὴ τὸ στρεβλώσῃ, ὡς ἔπραξεν ἡ 11. η διὰ τῆς ἀποτάσεως εἰς τὸ Ἀγγλικὸν στέμμα. Κατὰ τί διαφέρει ἡ παραδεχθεῖσα ὑπὸ τῆς 9. ης Βουλῆς διακήρυξις ἀπὸ τὴν διακήρυξιν τῆς 11. ης; (ἀναγινώσκει τὸ ψήφισμα τῆς 9. ης και τὸ τῆς 15. Ἰανουαρίου 1839 και λέγει.) Διαφορὰ ὑπάρχει, ὅτι τὸ μὲν ψήφισμα λέγει «εἶναι ἢ ἢ δὲ διακήρυξις λέγει εἶναι, και ἔσται.» ἐπέκτασις ὅθεν και ἰσχυροποίησις, οὐχὶ ὁμοῦς στρεβλώσις τῆς ἰδέας.

Τὸ μὲν ψήφισμα λέγει «μετὰ τοῦ λοιποῦ ἔθνους του, τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδος» ἢ δὲ διακήρυξις λέγει, «μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος» διότι ἡ ἔκφρασις «τοῦ λοιποῦ ἔθνους» περιοριζομένη εἰς μόνον τὴν ἐλευθέρην Ἑλλάδα, ἀποκλείει τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς. Και ὅσον ἀναμάρτητον και ἂν ὑποθέτῃ τις τὴν Θ'. Βουλὴν, ὀφείλει ὁμοῦς νὰ παραδεχθῆ ὅτι ἡ δύνατο νὰ πέσῃ και εἰς λάθη. Κατὰ τί ἐστρεβλώθη τὸ ψήφισμα τῆς 9. ης διὰ τῆς ἀποτάσεως εἰς τὸ Ἀγγλικὸν στέμμα; Οἱ ῥίζοσπάσται τῆς 11. ης ἐγνωμάτευσον ὅτι πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἑνοματισθῆ ἐπιτροπὴ πρὸς τῆς βουλῆς, ἣτις νὰ ἀποτανηθῆ κατ' εὐθείαν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις· ἢ πλειοψηφία ὁμοῦς τῆς 11. ης Βουλῆς ἠθέλησε νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν εἰς τὸ ψήφισμα τῆς 9. ης διαχαρᾶθεῖσαν δικονομίαν· και τὸ ψήφισμα τοῦτο λέγει εἰς τὸν τελευταῖον παράγραφόν του «ἢ παροῦσα διακήρυξις θέλει διαβιβασθῆ διὰ διαγγέλλματος τῆς Βουλῆς πρὸς τὴν Προστατίειαν δυνάμιν, ὅπως διὰ τῶν ἁρμοδιῶν μέσων διακοινώσῃ αὐτὴν και εἰς τὰς λοιπὰς τῆς Εὐρώπης δυνάμεις, διὰ νὰ ἐνεργήσωσιν ὁμοῦ πρὸς ταγεῖαν αὐτῆς πρᾶγματοποίησιν.»

Ἄν λοιπὸν ἐστρεβλώθῃ τὸ ζήτημα διὰ τῆς ἀποτάσεως εἰς τὸ στέμμα τῆς Ἀγγλίας, τότε ἂς μοι ἐπιτραπῆ νὰ ἐρωτήσω, διατὶ ἀργῆθεν νὰ τὸ στρεβλώσῃτε; Ἄν ὑπάρχουν κίνδυνοι ἄλλοι, τοὺς ὁποίους γνωρίζετε και περὶ τῶν ὁποίων δὲν θέλετε νὰ μᾶς διαφωτίσητε, τότε ἐνοχοὶ δὲν

είμεθα ἡμεῖς, οἵτινες ἐν ἀγνοίᾳ εὐρισκόμεθα, ἀλλ' ἐκεῖνοι οἵτινες ἐν γνώσει ὄντες σιωπῶσι.

Μεταβαίνω εἰς τὸ περὶ κοσμιότητος, ἀξιοπρεπείας, ὑβρεων, προσβολῶν, κτλ. ζήτημα.

Αἱ λέξεις αὗται οὐδεμίαν πρακτικὴν σημασίαν ἔχουσιν, ἕως οὗ πρακτικῶς δὲν ἐφαρμύζονται.

Ἄς ἐξετάσωμεν ὅθεν τὴν συνολικὴν τροπολογίαν ἀπὸ παράγραφον εἰς παράγραφον.

Ὁ πρῶτος δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ προοίμιον ἐμπεριέχον τὴν ιδέαν τῆς αὐτοδικαίου συνελεύσεως τῆς Βουλῆς πρὸς ἀντίρρυσιν τῆς ιδέας, ὅτι ὁ Ἄρμωστὴς δι' ἐναρκτηρίου λόγου ἀνοίγει τὴν Βουλὴν.

Δὲν πιστεύω νὰ βλέπη τις εἰς τὸν παράγραφον τοῦτον, οὔτε ὕβρεις οὔτε ἀπειλὰς. Οἱ ἐπόμενοι παράγραφοι ἐξακολουθοῦν πραγματευόμενοι περὶ τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος ὑπὸ τὴν πρακτικὴν ἔποψιν, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ζήτημα τοῦτο ὄλοεν εὐρίσκεται. Καὶ ποῖα εἶναι αὕτη; Μὴ λησμονήσωμεν ὅτι δὲν πρόκειται πλέον ν' ἀποδείξωμεν εἰς τὴν Προστασίαν, ὅτι ὁ τόπος ὁμόψηφος δὲν τὴν θέλει. Τοῦτο ἐν τῷ μέσῳ ἀγώνων καὶ μαρτυριῶν ἐξεπεραιώθη ὀριστικῶς, καὶ ἡ προστασία εὐρέθη βιασμένη νὰ ὑποκύψῃ, ὅπως διὰ τῆς διακηρύξεως τῆς 15 Ἰανουαρίου 1859 ἐπισημοποιήσωμεν τὴν ἀπόδειξιν ταύτην. Τώρα πρόκειται περὶ τῆς πραγματοποιήσεως, τουτέστι περὶ τῆς ἀποδείξεως ὅτι ἡ προστασία πρέπει νὰ παύσῃ, καὶ θὰ παύσῃ. Ὅπως δὲ ἐπιτύχωμεν τοῦτο, δὲν πρέπει νὰ ἀλλάξωμεν μέσα. Τὴν κοινὴν γνώμην, τὴν βιάσαν τὴν προστασίαν νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν ἐπίσημον διακηρύξιν τῆς 15 Ἰανουαρίου, αὐτὴν καὶ πάλιν πρέπει νὰ ἐπικαλεσθῶμεν, ὅπως φθάσωμεν εἰς τὸ ποθητὸν συμπέρασμα.

Ἰνα δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα τούτο φθάσωμεν, οφείλομεν νὰ δεῖξωμεν ὁποῖα ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει ἡ προστασία παρ' ἡμῖν, ἵνα ἡ κοινὴ γνώμη πεισθῇ, ὅτι ἔχι μόνον διὰ τὴν

ἀρχὴν τῆς ἐθνικότητος πρέπει νὰ παύσῃ ἡ προστασία, ἀλλ' ἀκόμη καὶ διότι ἡ προστασία αὕτη δὲν ἔκαμεν ἄλλο ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς συστάσεώς της ἄχρι σήμερον, εἰμὴ νὰ καταστρέψῃ ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς τὸν τόπον τοῦτον, τὸν ὁποῖον ἡ Εὐρώπη (προβλέπουσα κατὰ τὸ 1815 τὰ προσεγγίζοντα συμβάντα τῆς Ἀνατολῆς) ἐνεπιστεύετο εἰς παρακαταθήκην εἰς χεῖρας τῆς Ἀγγλίας, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς πυρρὴν τοῦ ἀναγεννηθησομένου Ἑλληνισμοῦ. Οφείλομεν βεβαίως νὰ εἴμεθα εὐσχημοὶ καὶ κόσμιοι εἰς τὰς ἐκφράσεις μας, ἀλλὰ χάριν κοσμιότητος ἐπιτεταδευμένης δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν νὰ ἀπεικονίσωμεν τὰ πράγματα ἐπὶ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ἔποψιν, διότι τότε δὲν θὰ εἴμεθα κόσμιοι ἀλλὰ ὑποκλινεῖς καὶ δουλόφρονες.

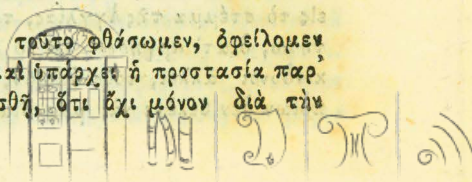
Ὁ κύρ. Γλάδστον εἰς τὴν περὶ τῆς ἑπτανήσου ἀγόρευσίν του ἐν τῷ Ἀγγλικῷ Κοινοβουλίῳ κατὰ τὴν 7 Μαΐου 1861 ἔλεγεν ὁ χαρακτήρ του λαοῦ τούτου (τοῦ Ἰονίου) «εἶναι πολυποίκιλος· ἰδίως καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀνωτάτας τάξεις, ὑπάρχει ἐλάττωμα τὸ ὁποῖον ἰδίως τὰς χαρακτηριστίζει, καὶ εἶναι ἐλάττωμα τὸ ὁποῖον πάντοτε ἀπαντᾷ τις εἰς φυλὴν ἥτις ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπῆρξεν εἰς ὑποτελεῖ κατὰστασιν. Τὸ ἐλάττωμα τοῦτο εἶναι ὅ,τι δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ ἠθικὴν δουλολοφροσύνην. Εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ λάβῃ τις ἐλευθέραν, ἀγνήν, τιμίαν, ἔκφρασιν τῆς γνώμης ἐν ταῖς νήσοις ἐκεῖναις.»

(Ὁ κύρ. Βαλκωρίτης ζητεῖ ν' ἀναγνωσθῇ ἐκ νέου τὸ τεμάχιον τοῦτο, καὶ ἀναγινώσκειται.)

Ὁ κύρ. Λομβάρδος ἀκολουθῶν λέγει.

Ποῖον θὰ ἦναι λοιπὸν τὸ μέτρον τῆς κοσμιότητος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν, διὰ νὰ ἀποφυγῶμεν ἀπὸ τοῦ νὰ μᾶς χαρακτηρίσωσι καὶ πάλιν οἱ ὑπουργοὶ τῆς Ἀγγλίας ὡς ἠθικῶς δουλόφρονες; Νομίζω ὅτι δὲν θὰ ἀπατηθῶμεν ἂν μεταχειρισθῶμεν τὸ ὁποῖον αὐτὸς ὁ κύρ.

Γλάδστον εἶδωκε μέτρον, τουτέστιν ἡμεῖς οἱ ἀντιπρό-

σωποι τοῦ Ἴονίου λαοῦ νὰ μεταχειρισθῶμεν, ὀμιλοῦντες περὶ τῆς προστασίας, τὴν αὐτὴν ἐκείνην κοσμιότητα τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθη ὁ ὑπουργὸς τῆς Ἀγγλίας ὀμιλῶν περὶ τοῦ αὐτοῦ τούτου θέματος.

Εἶπεν ὁ κύρ. Γλάδστων, πρὸς τοὺς ἄλλοις, «ἀποτίομεν ἢ (ἐν Ἐπτάνησιν) τὴν ποινὴν τῶν ὄσων ἔπραξαν οἱ πατέρες ἡμῶν. Ὅταν καθιερώθῃ κατὰ πρῶτον ἡ Κυβέρνησις ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν, ἐπιτηρίχθη εἰς τὴν ἀρχὴν νὰ «διαφθερῇ μερίδα τινὰ τοῦ Ἴονίου λαοῦ, ἵνα καθιερώσῃ «πολιτικὴν τινὰ ἐπιβροχὴν . . . . Ἐνταῦθεν ἡ ἄκρα δια«φθορά, ἥτις ἐπικρατεῖ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Ἴονίων Νή«σων ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον εἰς τὸ ἄλλο.» (Οἱ κύριοι Βαλαωρίτης καὶ Παδοβάς ζητοῦν νὰ ἀναγνωσθῇ τὸ τεμάχιον τοῦτο ἐκ νέου. Ἀναγινώσκεται.)

Ὁ κύρ. Λομβάρδος ἐξακολουθῶν λέγει — Εἰς τὴν συνολικὴν τροπολογίαν δὲν ἐμπεριέχονται κατὰ τῆς προστασίας εἰμὴ σχεδὸν τὰ αὐτὰ, τὰ ὅσα δὲ κύρ. Γλάδστων κατ' αὐτῆς εἰς τὸν λόγον του εἶπεν. (Βαίνει δὲ εἰς τὴν σύγκρισιν ταύτην ἀπὸ παραγράφου εἰς παράγραφον τῆς συνολικῆς τροπολογίας, μέχρι τοῦ παραγράφου ἐννάτου, καὶ συμπεραίνει λέγων) Ὁφείλει ἄρα ἡ Βουλὴ, κατὰ τὴν πρόσκλησιν τοῦ κυρ. Γλάδστωνος, νὰ ἐκφρασθῇ καθαρώς, ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι δὲν εὑρίσκεται εἰς ἐθνικὴν δουλοφροσύνην ὁ Ἴόνιος λαὸς, ἀλλ' ὅτι εἶναι ἄξιός νὰ λάβῃ τὴν ἐλευθερίαν του· οὐδεμία δὲ λέξις ἢ φράσις τῆς συνολικῆς τροπολογίας ὑπάρχει, ἥτις νὰ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ὕβρις, ἀπειλὴ ἢ ὡς προσβολή—(προσθέτει δέ.) Ἐχομεν καὶ ἄλλο μέτρον ἀκόμη δι' οὗ νὰ ὀδηγηθῶμεν εἰς τὸ περὶ κοσμιότητος ζήτημα. Μέχρι τοῦ ἐννάτου τούτου παραγράφου, ἡ συνολικὴ τροπολογία, τὴν ὁποίαν βποστηρίζω, δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ μὲ μικρὸν μόνον τροποποιήσεις, τὸ σχεδίου ἀπαντήσεως, τὸ ὅποιον συντάξεν ἢ ἐπὶ τούτῳ συστηθεῖσα ἐπιτροπὴ τῆς 11.ης Βουλῆς, καὶ

τὸ ὅποιον δὲν ἐσυζητήθη ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης ἀναβολῆς.

Τὸ σχεδίου ἐκεῖνο ὁ Δουξ Νιουκάστελ, ἀγορεύων εἰς τὴν βουλὴν τῶν Λόρδων, τὸ ἐχαρακτήρισεν ὡς καταγορητήριον. Ὁ δὲ Κύριος Μαγουάιρ (καὶ ἐπειδὴ πρῶτην φορὰν τὸ ὄνομα τοῦ κυρ. Μαγουάιρ εἰς τὴν βουλὴν ταύτην ἀναφέρεται, δὲν ἠμπορῶ νὰ προχωρήσω χωρὶς νὰ ζητήσω τὴν ἄδειαν νὰ ἀναγγείλω, ὅτι μετὰ τὸ πέρας τῆς παρουσίας συζητήσεως, εἰς πρῶτην συνεδριάσιν θέλω φέρει πρότασιν, ὅπως ἡ βουλὴ αὕτη ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν κυρ. Μαγουάιρ καὶ τοὺς λοιποὺς εὐγενεῖς ὑπερασπιστὰς, τῶν δικαιωμάτων τῆς ἀτυχοῦς πατρίδος μας—(Πολλοὶ τῶν βουλευτῶν λέγουσιν· μάλιστα, μάλιστα)—Ὁ ἀγορεύων ἀκολουθῶν λέγει· ὁ κύρ. Μαγουάιρ εἰς τὴν βουλὴν τῶν Κοινοτήτων ἀπήνησεν ὅτι καὶ 50 ἔτη ἂν ἐξακολουθήσῃ νὰ μείνῃ ἡ Προστασία εἰς τὴν Ἐπτάνησον, 50 τοιαῦτα καταγορητήρια θὰ ἐκδοθῶσιν ἀπὸ τὴν βουλὴν μας.

Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἀναيرهθῶσιν οἱ λόγοι τῶν πολεμίων, καὶ νὰ ὑποστηριχθῶσιν ἐκεῖνοι τῶν φίλων· καὶ ἰδού διατί, πρὸς τοὺς ἄλλοις, ἐγὼ καὶ οἱ συνάδελφοί μου λαμβάνομεν μέρος εἰς τὴν συζήτησιν ταύτην, ὅπως διὰ τῆς ψήφου μας συντείνωμεν νὰ παραδεχθῇ τὸ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς 11.ης βουλῆς συνταχθὲν σχέδιον, τὸ καταγορηθὲν παρὰ τῶν πολεμίων μας, καὶ ὑποστηριχθὲν παρὰ τῶν φίλων μας εἰς τὰς βουλὰς τῆς Ἀγγλίας.

Πρὸς τοὺς ἄλλοις τὸ σχέδιον τοῦτο συνετάχθη ὑπὸ μελῶν, τὰ ὅποια δὲν συγκατετάσσοντο μετὰ τῶν ἐκείνων, ἅτινα ὡς μᾶλλον ἐξημμένα χαρακτηρίζονται.

(Ὁ κύρ. Μεταξῆς Ζακύνθου λέγει. Μὰς εἶπον δημοκρίτους, ἀλλὰ ὁ τόπος μας μὰς ἐστεῖλε πάλιν ἐδῶ.)

Ὁ κύρ. Λομβάρδος ἀκολουθῶν λέγει—τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ διστάσωμεν νὰ παραδεχθῶμεν ἔγγραφον, τὸ ὅποιον διὰ τῆς ἐκλογῆς σας καὶ ὁ τόπος ἐπεκύρωσε.

Μεταξῆς Ζακύνθου· Κύριοι, εἰς τὸν 9.ον παράγραφον τῆς συνολικῆς ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΞΟΥΡΙΟΥ

τροπολογίας, τουτέστιν εις τὸν παράγραφον, ὅστις ἐπιλαμβάνεται τοῦ περὶ βελτιώσεως ζητήματος. Ἐν ἀρχῇ μὲν εἶναι ὅλη ἡ Βουλὴ σύμφωνος, ἀλλ' ὑπάρχουσι τινὲς, οἵτινες λέγουσι, δὲν εἶναι ἐφικτὴ ἡ βελτιώσις, ἄλλοι οἵτινες ὑποστηρίζουν τὸ ἐναντίον, καὶ ἄλλοι οἵτινες λέγουν, ὅτι, καίτοι ἀνέφικτος ἡ βελτιώσις, οὐδὲν ἦστον πρέπει νὰ γίνουεν καὶ πάλιν ἀπόπειρα. Μεταξὺ τῶν τελευταίων συγκαταλέγεται καὶ ὁ κύρ. Πρόεδρος, ὅστις μᾶς εἶπεν »Αἱ ἀνέφικτος ἡ βελτιώσις; Ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὸ εἶπομεν ἡμεῖς πρότερον; »Αἱ! λέγω καὶ ἐγὼ, λέγοντες ἡμεῖς ὅτι ἀνέφικτος ἡ βελτιώσις, δὲν λέγομεν πάντοτε ὅτι δὲν κάνομεν ἄλλο εἰμὴ νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν ἐκείνο, τὸ ὁποῖον εἴς πρότερον εἶπατε; Ἀλλὰ προσθέτει ὁ κύρ. Πρόεδρος. Τὸ δημόσιον πνεῦμα ἀπαιτεῖ τὴν ἀπόπειραν βελτιώσεως. Ὁφείλομεν λοιπὸν νὰ ὑπακούσωμεν. Μᾶς εἶπεν ὁμοῦς εἰς ἄλλην του ἀγόρευσιν ὅτι τὸ χειρότερον δι' ἓνα δημόσιον ἄνδρα εἶναι τὸ παρ' αὐτοῦ διδόμενον κακὸν παράδειγμα. Σύμφωνι, καὶ προσθέτω, ὅτι τὸ χειρότερον παράδειγμα, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ δώσῃ ὁ δημόσιος ἄνθρωπος, εἶναι τὸ νὰ ὑποστηρίξῃ πράγματα, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι πεπεισμένος, καὶ νὰ τὰ ὑποστηρίξῃ μόνον, διότι τὸ δημόσιον τὰ ἀπαιτεῖ.

Μὴν ἀδικοῦμεν ὁμοῦς ἐπὶ τοσοῦτον τὸ δημόσιον πνεῦμα τῆς Ἑπτανήσου. Ποία εἶναι ἡ ἔκφρασις του, ἀποδεικνύεται οὐχὶ ἀπὸ τὰς φωνὰς δύο ἢ τριῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τὰς ἐκλογὰς του· καὶ ἐδῶ μέσα ἐπανειλημμένως ἐσάλησαν ὡς ἀντιπρόσωποι ἄνδρες, οἵτινες καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς καὶ διὰ τοῦ τύπου πρὸ χρόνων κηρύττουσιν, ὅτι οὐδεμία βελτιώσις εἶναι ἐφικτὴ ὑπὸ τὴν προστασίαν, καὶ ὅτι τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον ἡ Βουλὴ δύναται νὰ κάμῃ, εἶναι νὰ ἐμποδίσῃ νέον κακόν.

Πλὴν ἡμποροῦν νὰ εἰπωσιν. Ἄν τοιαύτη εἶναι ἡ ἔκφρασις τοῦ δημοσίου πνεύματος ἐν Ζακύνθῳ ἢ εἰς ἄλλην νῆ-

σον, ὑπάρχουν ὁμοῦς καὶ νῆσοι, αἵτινες ἀντιθέτως σκέπτονται.

Ἐν Κερκύρᾳ π. χ. ὡς μᾶς διεβεβίωσεν ὁ κύρ. Πρόεδρος, εἶναι τοιαύτη ἡ ἀπαίτησις διὰ βελτιώσεως, ὥστε ἀπειλοῦν νὰ ζητήσωσι τὸν ἀποικισμὸν, ἐὰν ἐντὸς τῆς συνόδου ταύτης ἡ Βουλὴ βελτίωσιν δὲν ἐπιφέρῃ. Βεβίωως ἐπέσθη περὶ τούτου ὁ κύρ. Πρόεδρος, ἄλλως δὲν ἤθελε τὸ ἀναγγεῖλαι εἰς τὴν βουλὴν. Μᾶς ἐπρόσθεσε δὲ ὅτι καὶ ἕτερος βουλευτῆς τοιαύτην πεποίθησιν ἔλαβεν.

Ὁ ἔντιμος ἀντιπρόσωπος, κύρ. Λάσκαρις, τὰ αὐτὰ μᾶς εἶπε. Μὲ ἐβεβίωσε φίλος μου, ὅτι ὑπάρχει εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἄρμωστοῦ ὑπογεγραμμένη πρὸ ὀλίγων, ὀλιγίστων χωρικῶν τῆς Κερκύρας, ἀλλ' οὐδὲν ἦστον ὑπογεγραμμένη ἀναφορὰ, διὰ τῆς ὁποίας οὗτοι προσκαλοῦν τὸν Ἄρμωσιν νὰ κυβερνήσῃ αὐτὸς μόνος του, διότι ἀπελπίσθησαν ἀπὸ βουλὴν καὶ γερούσιαν.

Βελτίωσιν λοιπὸν λέγουσιν, ἢ ἀλλέως ἀποικισμὸν τῆς Κερκύρας—καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, συναδέλφοι Βουλευταὶ Κερκυραῖοι, ἐπιτρέψατέ μοι ἐν τῷ συμφέροντι τῆς Κερκύρας νὰ ἐκφρασθῶ ἐλευθερώς.

Ὅτι ἡ ἀγγλικὴ Κυβέρνησις προσπαθεῖ νὰ ἀποικήσῃ τὴν Κέρκυραν, τοῦτο εἶναι γεγονός ἐποδεδειγμένον. Ἐκ τοῦ φόβου δὲ μήπως τὸ γεγονός τοῦτο πραγματοποιηθῇ, ἐγενήθη ἀπὸ τὴν 9-ην Βουλὴν διαφωνία πορείας μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἄλλων νήσων καὶ ἐκείνων τῆς Κερκύρας. Οὗτοι ἔλεγον πρὸς τοὺς ριζοσπάστας· δὲν ἡμποροῦμεν νὰ ὑποστηρίξωμεν τὴν αἴτησιν τῆς ἐνώσεως, διότι φοβούμεθα μήπως αἱ ἄλλαι νῆσοι ἐλευθερωθῶσιν, ἢ δὲ Κέρκυρα ἀποικήσῃ. Ὡς ἐκ τούτου ἀπὸ τῆς 9-ης Βουλῆς παρετηρήθη ἀντίδρασις ἐκ μέρους τῶν Βουλευτῶν Κερκύρας κατὰ τοῦ ριζοσπαστισμοῦ, καὶ ἐπίμονος ἐνέργεια τινῶν ἐξ αὐτῶν ὅπως ἐντὸς τῆς Βουλῆς οὐ μόνον ὁ ριζοσπαστισμὸς ἐκλείψῃ, ἀλλὰ καὶ πᾶσα κατὰ τῆς προστασίας ὁπωσοῦν σφοδρὰ ἀντιπολίτευσις μετριασθῇ. Εἰς μάτην οἱ Ἀντιπρό-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

σωποι τῶν ἄλλων νήσων παρετήρουν εἰς ἐκεῖνους τῆς Κερκύρας, ὅτι ἀκριβῶς ἵνα ἐμποδισθῇ ὁ ἀποικισμὸς τῆς Κερκύρας, ὥρσειλον οἱ Κερκυραῖοι νὰ ἦναι οἱ σφοδρότεροι ριζοσπάσται, ὅπως δεῖξωσιν εἰς τὴν προστασίαν, ὅτι καὶ ἂν μόνην τὴν Κέρκυραν κρατήσῃ, οὐδὲν ἦττον καὶ τῆς μόνης Κερκύρας ἢ ἀντίδρασις θέλει ἐπιφέρει εἰς τὴν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἐπιβροχὴν τῆς Ἀγγλίας τὴν αὐτὴν βλάβην, ὡς καὶ ἡ ἀντίδρασις τῶν λοιπῶν νήσων. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην πρῶτος ἠσθάνθη ὁ γηραιὸς Δάνδολος, τὴν πολιτικὴν ἐνέργειαν τοῦ ὁποῖου δύναται τις νὰ κρίνῃ ὅπως θέλῃ, ἀλλ' οὐδέποτε δύναται νὰ τῷ ἀρνηθῇ ἐξύνοιαν καὶ μεγάλην δόσιν πρακτικῆς πολιτικῆς πνεύματος.

Ὅτε κατὰ τὴν Α΄ Σύνοδον τῆς 11.ης Βουλῆς ἐσυζητεῖτο καὶ πάλιν ἡ ἀπάντησις εἰς τὸν λόγον τοῦ Ἀρμοστοῦ, παρατήρησις περὶ τοῦ ἔθνικοῦ ζητήματος ὑπὸ ριζοσπάστου τῶν μεσημβρινῶν νήσων ἐγένετο, ἥτις ἰσχυρῶς ἀπεκρούετο ὑπὸ Βουλευτοῦ Κερκυραίου, καὶ ὁ ριζοσπάστης ἐκεῖνος ἐπρόσθετεν, ἐὰν ἡμεῖς εἰς τὰ τοιαῦτα ἐπιμένωμεν, τοῦτο εἶναι μᾶλλον ὑπὲρ τῆς Κερκύρας, ἥτις τὴν περισοτέραν κατὰ τοῦ ξενισμοῦ ἀντίδρασιν ὀφείλει νὰ δεῖξῃ, ὅπως τὰ κατ' αὐτῆς τεκταινόμενα σχέδια τοῦ ξένου καταστρέψῃ. Ἐνθυμούμαι τότε τὸν γέροντα Δάνδολον ἐγερθέντα τῆς ἐδρας του, καὶ εἰπόντα ὅτι ὁ ριζοσπάστης ἐκεῖνος ἀλήθειαν ἐξέφρασεν, ἐπὶ τῆς ὁποίας οἱ Βουλευταὶ τῆς Κερκύρας ὥρσειλον νὰ σκεφθῶσι, καὶ ἔκτοτε χρονολογεῖται ἡ ριζοσπαστικὴ πορεία τοῦ κύρ. Δανδόλου. Ἐκτοτε ὁ Κύρ. Δάνδολος ἐνήργησε καὶ ἔγραψε κατὰ τῆς προστασίας καὶ ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως σφοδρότερον παρὰ πάντα ριζοσπάστην, καίτοι προηγουμένως ὁ κύρ. Δάνδολος τὴν πορείαν τῶν ριζοσπαστῶν ἐπέκρινε. Ἐκτοτε ἀρχεται κυρίως ἡ διχογνωμία μεταξὺ τῶν Βουλευτῶν Κερκύρας, τῶν μὲν ὑποστηρικτῶν τοῦ ριζοσπάστη καὶ μετ' αὐτῶν ψυφίζοντων, τῶν δὲ ἐξακολουθούτων εἰς τὴν ἀρχαίαν κατὰ

τοῦ ριζοσπαστισμοῦ ἐνέργειάν των. Ἔως οὐδὲν ἀπεδεικνύετο διὰ τῶν γεγονότων ποία τῶν δύο ἐνεργειῶν, ἐκείνη δηλαδή ἡ ὑπὲρ τοῦ ριζοσπαστισμοῦ ἢ ἡ κατ' αὐτοῦ ἐντὸς τῆς Βουλῆς, βοηθεῖ τὸ σχέδιον τοῦ ἀποικισμοῦ, ἠδὲνατο ἐκάστη τῶν μερίδων νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὴν πορείαν ταύτην ἀλλ' ἄς ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ἡ πρόταξις τοῦ ἀποικισμοῦ τῆς Κερκύρας ἐκ μέρους τοῦ Γιούγκ ἐγένετο, ὅταν ὁ Ἀρμοστής οὗτος ἐπετύγχανε νὰ λάβῃ ἀπάντησιν, ὁμοίαν σχεδὸν ἐκείνων τῶν βουλῶν τοῦ προκαταρκτικοῦ Συμβουλίου. Καὶ μὴ λησμονήσωμεν, ὅτι ἐπὶ τοῦ γεγονότος τούτου, τῆς δουλοφρονος ἐκείνης ἀπαντήσεως βασιζόμενος πρὸς τοὺς ἄλλοις ὁ κύρ. Γιούγκ, καὶ δι' αὐτοῦ προοιμιάζων, ἔλεγεν εἰς τὴν Κυβερνήσιν του «ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ἀποικήσωμεν τὴν Κέρκυραν.» Τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει ἐνεργῶς ὅτι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐπιτύχετε νὰ φέρετε ἐντὸς τῆς Ἰουλίου Βουλῆς τὴν «βουθαμάραν,» ἡ τύχη τῆς Κερκύρας εἶναι τετελεσμένη, καὶ ὅτι ἐν τῷ συμφέροντι τῆς Κερκύρας ὀφείλετε ὅμως οἱ Κερκυραῖοι νὰ εἰσθε ριζοσπαστικώτεροι τῶν ἄλλων;—Πλὴν ὅχι μόνον διὰ τῆς Βουλῆς ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ λαοῦ δύναται νὰ ζητήσῃ, καὶ ζητεῖ νὰ ἐπιτύχῃ τὰ σχέδιά της ἡ μακιαβελικὴ πολιτικὴ. Δὲν πιστεύω ὅτι δύναται ποτὲ ὁ Λαὸς τῆς Κερκύρας ἢ μέρος αὐτοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀπόγνωσιν νὰ ζητήσῃ αὐτὸς τὸν ἀποικισμὸν, ἀλλ' ἂν ἦναι ἀληθὲς ὅτι χωρικοὶ τῆς νήσου ταύτης ἐφθασαν εἰς τοιαύτην ἀπόγνωσιν, ὡς μᾶς λέγετε, ὡστε, ἐὰν ἐντὸς τῆς Συνόδου δὲν βελτιωθῇ διὰ τῆς Βουλῆς ἡ καταστάσις των, θὰ ζητήσουν τὸν ἀποικισμὸν, νομίζετε ὅτι θὰ φθάσῃτε ἐντὸς τῆς Συνόδου νὰ τοὺς θεραπεύσητε ἀπὸ τὴν ἀπόγνωσιν ταύτην; Δὲν ἐννοεῖτε ὅτι εἰς οἱ ἴδιοι κηρύσσοντες ὅτι δύνασθε νὰ καλυτερεύσητε τὴν κατάστασιν τοῦ λαοῦ, κάμνετε ὡστε ἡ προστασία νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν ὅλα τὰ εἰς διάθεσίν της μέσα, ὅπως οἰανδήποτε βελτιωσιν ἐμποδίσῃ, διὰ νὰ στηριχθῇ περισσότερον ἢ ἰδέα, ὅτι

ἡ Βουλὴ ἠδύνατο νὰ φέρῃ θεραπείαν καὶ δὲν ἠθέλησεν, ἐνῶ ἡ προστασία ἠθέλησεν ἀλλὰ τὴν ἐμπόδιον ἡ Βουλὴ; Πολὺ κακὰ δὲ συλλογίζονται ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀπὸ τοῦδε προσπαθοῦν δι' ἀποστόλων, εἰς τὰς πλατείας, εἰς τὰ καφενεῖα, εἰς τὰ χωρία Κερκύρας νὰ διασπείρουν τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ Βουλὴ δύναται νὰ πράξῃ πολλὰ πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἐμποδίζει ἡ ἀπὸ τὰς ἄλλας νήσους συνερχομένη πλειονοψηφία. Ἐξ ἀνάγκης ἡ πρώτη ἰδέα, ἣτις θὰ διεγερθῇ εἰς τοὺς νόας, θὰ ἦναι ὅτι διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἡ ποθητὴ βελτίωσις, πρέπει ν' ἀπαλλαχθῶσι διὰ τοῦ χωρισμοῦ ἀπὸ τὴν πλειοψηφίαν ταύτην.

Ὁφείλετε μάλιστα νὰ εἰπῆτε καθαρῶς τὴν ἀλήθειαν. Ὁφείλετε νὰ ὑποστηρίξητε τὴν ἐν τῷ παραγράφῳ 9.ῳ τῆς συνολικῆς τροπολογίας ἐκφραζομένην ἰδέαν, ὅτι ὅλη ἡ Βουλὴ ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ βελτιώτῃ, ἔστω καὶ κατὰ μικρὸν, τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου, ἀλλ' ὅτι κατ' ἐναντίον τῆς ἐπιμόνου ἀντιδράσεως τῆς Προστασίας πᾶσα ἀπόπειρα ἀποτυγχάνει.

Ἀπὸ τοῦ 10.ου παραγράφου μέχρι τοῦ τελευταίου ἡ συνολικὴ τροπολογία ἐπιλαμβάνεται τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος, καθ' ὅσον ἀποβλέπει τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ καὶ τὰ πρὸς τοῦτο μέσα γενικῶς, καὶ δὲν βλέπω ὁποῖαν ἐφαρμογὴν δύναται νὰ ἔχῃ ἐνταῦθα τὸ παράδειγμα τῶν Γράκκων καὶ τοῦ Λιβίου Δρούσου. Συμφωνῶ καὶ ἐγὼ ὅτι τὰ ἐκ τῆς ἱστορίας παραδείγματα δύναται νὰ ἦναι μεγάλως ὠφέλιμα· ἀλλ' ὅπως ἡ ὠφέλεια προκύψῃ πρέπει καὶ νὰ ἡσέυρη τις νὰ ἐφαρμόξῃ τὰ ἱστορικὰ παραδείγματα, ἄλλως βλάβη θέλει εἶσθαι τὸ ἐξαχόμενον.

Ὅτε ἡ Γερουσία τῆς Ρώμης θέλουσα νὰ ἀντενεργήσῃ κατὰ τῶν Γράκκων, ὑπεκίνησε διὰ τοῦ Λιβίου Δρούσου φιλελευθερώτικα κινήματα, ὁ λαὸς τῆς Ρώμης εὐρίσκετο εἰς τὴν παρακμὴν του, ἐπλησίαζε πρὸς τὸν θάνατον ἐκεῖνον, εἰ, τὸν ὁποῖον καὶ αὐτοὶ οἱ λαοὶ καὶ τὰ ἔθνη εἶναι διωρισμένα νὰ ὑποκύψωσιν.

Ἡ ἐπιτάχυνσις τῆς ὠθήσεως ὑπὸ τοῦ Δρούσου ἐπρεπε λοιπὸν ἐξ ἀνάγκης νὰ φέρῃ τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ὁμοίᾳ ὠθήσει φέρει εἰς τὸ γεγηρακὸς σῶμα τοῦ ἀτόμου.

Ὁ Ἰόνιος ὁμοῦ λαὸς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ ἐν γένει εὐρίσκειται εἰς τὴν θέσιν, ὡς πρὸς τὸ ἐθνικὸν αὐτῆς ζήτημα, εἰς ἣν εὐρίσκειται τὸ παιδί, τὸ ὁποῖον ὄταν τὰ πρῶτά του βήματα ἐπιχειρῇ, ἂν τις τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην παρουσιασθῇ ἐνώπιόν του διὰ νὰ τὸ φοβήσῃ, θέλει ἀργήσῃ πολὺ ὅπως νέα βήματα κάμῃ, καὶ ἴσως ἐπὶ πολὺ μείνῃ παράλυτον.

Ἐπιτραπέιτω ὁμοῦ καὶ εἰς ἐμὲ εἰς τὸ ἐκ τῆς Ρωμαϊκῆς ἱστορίας παρὰ τοῦ Κ. Προέδρου ἀναφερθὲν παράδειγμα νὰ ἀντιτάξω ἐκ τῆς ἰδικῆς μας ἱστορίας ἕτερον.

Ὅταν ὁ Φίλιππος τὴν Ὀλυνθὸν ἐπολιόρκει, φωνὴ πατριωτικὴ τοῦς Ἀθηναίους παρεκίνησε νὰ ἐκστρατεύσωσιν, ὅπως τοὺς φίλους των ἐνισχύσωσι καὶ τοὺς ἐχθροὺς των ἀποθαβρῶνωσι — Ἀλλ' ὁ συνεννοημένος μετὰ τοῦ Φιλίππου Δημάδης, τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τὸ γενναῖον βῆμα ἀπέτρεπε, καὶ κατ' ὀρθοῦσε πρὸς στιγμὴν νὰ τοὺς σταματήσῃ. Ἡ πατριωτικὴ φωνὴ ἐπὶ τέλους ὑπερίσχυσε, ἀλλ' ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι ἐξεστράτευσαν ἡ Ὀλυνθὸς δὲν ὑπῆρχε πλέον (α).

Δὲν πρόκειται βέβαια οὔτε περὶ Γράκκων, οὔτε περὶ Δρούσων καὶ Δημάδων, πρόκειται ὁμοῦ νὰ ἀναιρέσωμεν ὅσα οἱ ἀντίπαλοί μας ἐν Ἀγγλίᾳ εἶπον, καὶ νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅσα οἱ φίλοι μας ὑπὲρ ἡμῶν ἐξέφρασαν. Καὶ τοῦτο θέλομεν πράξῃ ψηφίζοντες τὴν προτεινομένην συνολικὴν τροπολογίαν. Εἰς τὸν σκοπὸν μας τοῦτον δὲν ἀντιτείνει ὁ Κ. Πρόεδρος, μάλιστα τὸ τοιοῦτον, ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, ὑποστηρίζει.

Δὲν ἐννοεῖ νὰ φέρῃ ἐμπόδιον εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐθνικῆς ἰδέας. Ἄν τὸ ἐθνικὸν ζήτημα δὲν ἠμποροῦσε ν' ἀναβληθῇ εἰς τὰ 1850, οὐδέποτε δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἀναβο-

(α) Ὁρα Πλούτ. ἐν βίῳ Δημοστ.

λήν του εις τὰ 1862. Ὁ Ἡλίας Ζερβός, ὡς γεροντώτερος, πειρᾶται μόνον νὰ καταστείλῃ τὰς ὁρμὰς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς νεότητος, ἀλλ' ἤδη ἔχει ἐνώπιόν του τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι ἡμεῖς δὲν σκοπεύομεν εἰμὴ νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν πορείαν, ἣτις ἀπὸ τὴν ἐνάτην Βουλὴν μέχρι τοῦδε ἐχαράχθη. Ὁ χαμόγελος μάλιστα καὶ ἡ ἔκφρασις χαρᾶς, ἣτις εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Προέδρου φαίνεται, ἀφ' οὔτου ἤρχισα νὰ θυμῶ, μὰς ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ ἀσθενεῖς λόγοι μου τὸν ἔπεισαν ἤδη, ἵνα καὶ αὐτὸς ψηφίσῃ ὑπὲρ τῆς συνολικῆς τροπολογίας.

Ἡ ψῆφός σας ὄθεν διδομένη ὑπὲρ τῆς τροπολογίας ταύτης συνάδει πληρέστατα μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Ἡλία Ζερβοῦ.

Συνάδελφοι τῆς 12.ης Βουλῆς! ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς τιμῆς τεταγμένοι καὶ ἡμεῖς ὑπάρχοντες, ἅς δεῖξωμεν εἰς τοὺς ἀντιπάλους μας ἐγγαργαμένα εἰς τὸν ποδοστάτην αὐτῆς μὲ ἀνεξάλειπτα γράμματα ὅσα οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος κατὰ τὴν 9.ην, 10.ην καὶ 11.ην Βουλὴν ἐδῶ μέσα ὑπεστήριξαν, καὶ ἅς εἴπωμεν πρὸς αὐτοὺς, «οἰσοσδήποτε ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς τιμῆς τεταγμένος ὑπάρχει, ἂν καὶ τυχὸν τὰς ἀρχὰς μας καὶ τὴν πορείαν μας δὲν συμμερίζεται, ὀφείλει ὅμως νὰ μᾶς σεβασθῇ, διότι τὰς αὐτὰς ἀρχὰς καὶ τὴν αὐτὴν πορείαν διὰ πλήρη δεκαετίαν ὑπεστήριξαμεν καὶ ἐτηρήσαμεν. Οἰονδήποτε καὶ ἂν θὰ ἦναι τὸ πτέρμα τῆς νέας καθ' ἡμῶν ἀντιδράσεως, τῆς ὁποίας τὴν ἀρχὴν μόνον βλέπομεν, καθότι μία κλωστὴ μόρον τοῦ παραπετάσματος ἀνεσύρθη, τοὺς αὐτοὺς θέλετε μᾶς εὐ-αρεῖ πάντοτε ἕως οὗ τὰς ἐδρας ταύτας κατέχομεν.»

(Ζωηραὶ καὶ παρατεταμέναι ἐπευφημήσεις.)

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΤΩΝ. Ἐσπεύσαμεν νὰ δημοσιεύσωμεν τὸν ἀνωτέρω λόγον, καθόσον ἐδίδετο δι' αὐτοῦ ἀπάντησις εἰς τὸν λόγον τοῦ Προέδρου. Ἐντὺς ἐλίγου ὅμως ἐν ἰδικιτέρῳ φυλλαδίῳ θέλομεν δημοσιεύσει καὶ ἐκείνους τῶν ΚΚ. Βερυκίου, Σέρβου, Ἰωαννοπούλου, Παδ.βῆ, Βαλαωρίτη καὶ Μαρῆ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

A1 52 φ5.0004

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

Thyrted Mapus
roughly
Mapus
with Acacia

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΥΡΙΟΥ